

ILLYÉS GYULA

Sütő András nagy úton

A nagy írókban hovatovább a tehetséget tiszteljük legkevésbé. Mert hisz mihelyt egy író bizonyosságát adta, hogy tehetséges, rögtön azt várjuk, sőt azt várjuk el, mit művelsz azzal a talentommal.

Ma már annyi a segédeszköz, hogy a tehetség nemcsak utánozható, hanem elsajátítható. Annyi hozzá a készen kapható elem is! S annyi hozzá a fogyasztói igénytelenséggel párosult rendelői igény, hogy a tehetségnek akár tömeges hamisítása sem nagy mesterség. Visszaélni a tehetséggel, az volna voltaképpen e tárgy körben a meggondolandó s végül egyszer komoly megbeszélendő, magunk közt persze.

Minden tulajdonsága és kelléke közt így aztán az írónak a tehetségére kell ugyancsak ügyelnie. Az lehet legártóbb ellensége; ha rosszul kezeli — akár csak „szabadjára” engedve — annak révén fenyegetheti, hogy még jelentékeny alkotó se legyen; csak ilyen vagy olyan minőségű tollkezelő.

Amilyen mértékben kinyílt Sütő András előtt a pálya, olyan mértékben néztük megkönnyebbülve, hova tart a tehetségével.

Fémjelét, maligánfokát az írásmű — keserves, de így van — nem az út kínálta jó alkalmak, hanem a föladatok kérte próbákon kapja meg. Az okos — az ösztönösen jól számító író tehát nemcsak vállalja a föladatokat, hanem keresi. Ami másnak siker, az neki teljesítmény, és edzés további — no de végül milyen vizsgára is? Hogy tudtál-e valamit alakítani az időn is. Nos: a sorson!

A jelenkori magyar irodalom egyik legnagyobb vigasza Sütő András. Azt lehetne hinni, hogy bizonyos lévén a karátban, most már könnyen kezeli az anyagot, az ércet. Egyre szigorúbban; igényes ösztönével a mind keményebb közetet keresve.

Ünnepelni tehetséges írókat akkor érdemes, amikor még hasznát látja. Amikor ez nemcsak megnyugtató, hogy lám, csinált valamit, hanem nyugtalanítja, mert ösztökéli, hogyan csinálod tovább?

Öszinte szorongással küldöm ölelésemet az ötvenéves Sütő Andrásnak. Hovatovább egy világ nézi kezed munkáját. De csak így tovább! Köszönjük az eddigieket. Itt az a tréfaszó járta: irigyelhetjük az elváródat: tehetséged igénylőit. Mert aztán a nagyság másik rangja: nagy igényeket teljesíteni.